

DOI: 10.33766/2524-0323.103.177-188

УДК: 343.985:343:711

*Коваленко В. В., кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри правосуддя Луганського навчально-наукового інституту
імені Е.О. Дідоренка Донецького державного університету внутрішніх справ
(м. Івано-Франківськ, Україна)*

e-mail: kvvkrimludv@ukr.net

ORCID ID : <https://orcid.org/0000-0001-5310-2092>

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПІД ЧАС ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ЗА ФАКТАМИ КРАДІЖОК ІЗ КВАРТИР

Статтю присвячено висвітленню особливостей використання спеціальних знань під час огляду місця події за фактами крадіжок із квартир та напрямів використання отриманої інформації для встановлення обставин злочину.

Зазначено, що огляд місця події є найбільш інформативною первинною слідчою (розшуковою) дією під час розслідування крадіжок із квартир. У переважній більшості випадків ефективне проведення даної процесуальної дії неможливе без використання спеціальних знань. Обов'язковим учасником слідчо-оперативних груп, котрі проводять подібні огляди, має бути спеціаліст-криміналіст. Спеціалісти інших профілів можуть бути залучені за потреби.

Зазважено, що, проводячи пошукові дії на місці події, залучені спеціалісти мають моделювати дії злочинців задля визначення місць потенційної локалізації їх слідів. При цьому виявленню та фіксуванню підлягають сліди зламу при проникненні у квартиру, сліди рук та ніг, біологічні сліди злодія тощо. Рекомендовано за вилученими слідами та зразками призначати відповідні судові експертизи (трасологічна експертиза замків, слідів взуття, дактилоскопічна, молекулярно-генетична, біологічна). Сформульовано орієнтовні переліки питань експертам.

Наголошено, що перевірка слідів папілярних візерунків за дактилоскопічним обліком може бути ініційована слідчим лише після «виключення» слідів, що залишені потерпілими та іншими особами не у зв'язку із учинення злочину, шляхом проведення ідентифікаційної дактилоскопічної експертизи.

Якщо у квартирі, яку оглядають, утримуються домашні тварини, рекомендовано відібрати зразки їх волосся «про запас», на випадок виявлення подібних волосин на одязі, взутті чи інших речах підозрюваного.

Перспективним напрямом подальших досліджень автором визначено розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо особливостей використання спеціальних знань під час проведення інших слідчих (розшукових) дій як на початковому, так і на наступному етапах розслідування крадіжок із квартир.

Ключові слова: квартирна крадіжка, спеціаліст, місце події, сліди злочину, дактилоскопічний облік, дактилоскопічна, трасологічна, біологічна, молекулярно-генетична експертиза.

Постановка проблеми. За статистичними даними Офісу Генерального прокурора, протягом січня-серпня 2023 року на території нашої держави було

обліковано 2 584 крадіжки із квартир [1]. Це свідчить про те, що сьогодні крадіжки із квартир в Україні залишаються досить поширеним злочиним.

Указані злочини за визначенням є неочевидними, а відтак початковий етап їх розслідування характеризується недостатнім обсягом інформації про обставини їх вчинення та про особу злочинця.

Найбільш поширеним способом отримання інформації про обставини, які мають значення для кримінальних проваджень за фактами крадіжок із квартир, на початковому етапі розслідування є огляд місця події, ефективне проведення якого, у переважній більшості випадків, неможливе без використання спеціальних знань, що зумовлює потребу розроблення відповідних криміналістичних рекомендацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми методики розслідування крадіжок із квартир у своїх працях досліджували В. Д. Берназ, А. Ф. Волобуєв, В. І. Галаган, В. Г. Гончаренко, В. А. Журавель, А. В. Іщенко, Н. І. Клименко, В. О. Коновалова, В. К. Лисиченко, Є. Д. Лук'янчиков, Є. І. Макаренко, М. М. Марков, О. В. Одерій, Р. Л. Степанюк, В. М. Стратонов, В. В. Тищенко, К. О. Чаплинський, С. С. Чернявський, В. М. Шевчук, В. Ю. Шепітько та інші вчені. Особливості використання спеціальних знань при проведенні слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях за фактами крадіжок із квартир були предметом наукового пошуку В. С. Бондаря [2], М. М. Єфімова [3, с. 59-60], О. І. Жеребка [4, с. 158-159], А. С. Кузьменка [5, с. 148-151], Є. І. Макаренка [6], І. В. Пирога [3, с. 59-60], М. Я. Сегая [2], І. В. Сороки [7, с. 236] та інших науковців. Водночас багато питань, пов'язаних із використанням спеціальних знань під час проведення огляду місця події за фактами крадіжок із квартир та визначенням напрямів використання отриманої в ході огляду слідчої інформації, залишаються нерозглянутими або дискусійними, що й обумовлює актуальність даного дослідження.

Формулювання цілей. Метою статті є формулювання криміналістичних рекомендацій щодо використання спеціальних знань у ході проведення огляду місця події за фактами крадіжок із квартир та визначення напрямів використання отриманої інформації для встановлення обставин злочину.

Виклад основного матеріалу. На початковому етапі розслідування крадіжок із квартир найпершим серед слідчих (розшукових) дій, зазвичай, проводиться огляд місця події (ст. 237 КПК України).

Огляд місця події це – невідкладна слідча (розшукова) дія, яка спрямована на встановлення, дослідження та фіксацію обстановки місця події, слідів кримінального правопорушення та інших фактичних даних, що мають значення для кримінального провадження. Завданнями огляду місця події за фактом крадіжки із квартири є:

– виявлення, попереднє дослідження та вилучення слідів і предметів, що можуть мати значення для встановлення значущих для кримінального провадження обставин;

визначення напрямів використання отриманої слідчої інформації;

– отримання криміналістично значущої інформації, яка може бути покладена в основу висунення вихідних/первинних версій про обставини вчинення злочину, особу злодія, цілі та мотиви учасників злочину тощо;

– встановлення механізму події злочину (місце та спосіб проникнення до квартири; кількість та прикмети учасників злочину; характер їх дій під час вчинення злочину; протягом якого часу перебували учасники злочину на місці події; які сліди з місця події могли залишитися на тілі злочинця, на його одязі та взутті, знарядді злочину тощо);

– фіксація в протоколі огляду та додатках до нього слідової і речової обстановку місця події із дотриманням процесуальних вимог та криміналістичних рекомендацій.

Ефективність цієї слідчої (розшукової) дії прямо залежить від застосування спеціальних знань відповідними спеціалістами. Відповідно до ч. 1 ст. 71 КПК України, спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками і може надавати консультації, пояснення, довідки та висновки під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок.

Під спеціальними знаннями в контексті нашого дослідження ми розуміємо наукові й практичні знання та навички, які відповідають сучасному рівню розвитку відповідних галузей людської діяльності, використовуються сторонами кримінального провадження під час досудового розслідування і судом під час судового розгляду для сприяння в збиранні та дослідженні доказів. Як відомо, спеціальні знання у кримінальному провадженні можуть використовуватися у процесуальній і непроцесуальній формах.

Аналіз ч. 2 ст. 71 та ч. 7 ст. 237 КПК України показує, що процесуальною формою використання спеціальних знань під час проведення огляду місця події є залучення спеціаліста для надання безпосередньої технічної допомоги – проведення вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапису, складання планів і схем, виготовлення графічних зображень оглянутого місця чи окремих речей, виготовлення відбитків та зліпків, відбору зразків для проведення експертизи, огляду та вилучення речей і документів, які мають значення для кримінального провадження тощо. У непроцесуальній формі може здійснюватися попереднє дослідження матеріальних слідів кримінального правопорушення, надання консультацій і т. ін.

З метою належного проведення огляду місця події за фактами крадіжок із квартир, до складу слідчо-оперативної групи має бути залучений кваліфікований спеціаліст-криміналіст, який, завдяки своїм спеціальним знанням, надасть слідчому дієву допомогу під час пошуку, виявлення та фіксації матеріальних слідів злочину й інших речових доказів.

Як показує вивчення слідчої і судової практики, традиційно під час огляду місця події за фактами крадіжок із квартир вилучаються сліди рук, рукавичок, взуття, знарядь злочину, замки тощо.

Однією з основних зон локалізації слідів учиненої крадіжки є місце проникнення до квартири. Зазвичай злодії використовують для проникнення двері або

вікна. С. І. Макаренко, залежно від способу проникнення в житло, поділяє квартирних злодіїв на: «підбирачів» і «технарів» – злодіїв, які проникають у квартиру в найкваліфікованіший спосіб – шляхом використання відмичок або підбору ключа; «спосарів» і «пніферів», що проникають у квартиру за допомогою злому дверей і замикаючих пристроїв; «склярів» – шляхом виставляння або видавлювання шибок; «фортачів» – проникають у житло через відчинені вікна та кватирки; а також «риболовів» і «вудильників», котрі для витягання цінностей використовують вудки і гачки; «тихушників», «халтурників» і «наймачів квартир», які вчинюють крадіжки, проникаючи в житло через залишені на якийсь час відчиненими двері, або з дозволу жертви, довір'ям якої зловживають [6, с. 23-24].

Іноколи під час огляду місце проникнення до квартири визначити дуже складно, оскільки відсутні явні сліди, котрі на нього вказують. У таких випадках слід детально оглянути і вилучити замок та (чи) його запираючий механізм (залежно від конструкції замка). Як відомо, замок може бути відчинений або зламаний. Зламаним слід вважати замок, який утратив властивість замикає. Тобто, його деталі і механізми були суттєво пошкоджені чи зруйновані в результаті механічної, хімічної або термальної дії на них. Відчинений замок може бути штатним ключем, його дублікатом, підібраним ключем або стороннім предметом. Як сторонній предмет може бути використано відмичку (спеціально виготовлене знаряддя) або випадковий побутовий предмет (цвях, шпилька тощо). Відмичка може бути як саморобного (інструмент злодія), так і промислового виготовлення¹. У разі використання стороннього предмета замок, зазвичай, залишається справним і придатним до замикання. Вилучений замок (у зборі) або запираючий механізм замка (залежно від конструкції замка) має бути направлений на трасологічну експертизу, на вирішення якої слід поставити питання: чи справний механізм замка; якщо ні, то в чому полягає несправність; чи був відімкнений замок стороннім предметом (відмичкою, підібраним або підробленим ключем); у який спосіб відімкнений (зламаний) замок [8].

У разі якщо в підозрюваного будуть вилучені знаряддя, схожі на відмички, згадані об'єкти також доцільно направити для проведення трасологічної експертизи. Перед експертами має бути поставлені питання: чи можливо відімкнути даний замок за допомогою інструмента (предмета), що був вилучений в особи (прізвище, ім'я, по батькові); чи був замок, вилучений під час проведення огляду місця події (дата, місце, провадження) відкритий із використанням предметів, вилучених в особи (прізвище, ім'я, по батькові) [8].

Під час пошуку слідів рук спеціаліст-криміналіст, зважаючи на оточуючу обстановку, має моделювати дії злочинця на місці події для того, щоби визначити предмети й поверхні, які найбільш вірогідно можуть містити сліди злодія. Так особливо ретельно та уважно треба обробляти дактилоскопічними порошками поверхні предметів, які знаходяться «не на своїх місцях». На це може вказувати, наприклад, порушення шару пилу навколо посуду на полицях шаф

¹ Цілоком придатні для відкривання будь-яких замків набори відмичок можна вільно придбати на китайських сайтах.

тощо [9, с. 141]. Крім того, на факт перебування предметів не на свої місцях можуть указати потерпілі. Тому під час огляду місця події спеціаліст-криміналіст має спілкуватися з потерпілими і ставити їм питання щодо змін у розташуванні речей та внутрішній обстановці квартири, наявності предметів і речей, що, вірогідно, залишені правопорушником.

Серед слідів, виявлених на місці події, зазвичай є ті, що залишені потерпілими або іншими особами, не причетними до вчинення кримінального правопорушення (родичі, знайомі, представники комунальних служб тощо, які відвідували квартиру напередодні або після вчинення крадіжки). Про таких осіб слідчий має дізнатися від потерпілого.

На практиці досить часто виникають випадки, коли слідчий надсилає сліди папілярних візерунків на перевірку за дактилоскопічним обліком до проведення ідентифікаційної дактилоскопічної експертизи на предмет «виключення» слідів потерпілих та інших не причетних до вчинення крадіжки осіб. Такі дії призводять до захаращення дактилоскопічного обліку та виконання співробітниками експертної служби МВС України зайвої роботи.

З метою недопущення таких випадків, потерпілі, а також інші згадані особи після внесення відомостей про кримінальне правопорушення до єдиного реєстру досудових розслідувань повинні бути дактилоскопійовані в порядку ч. 3 ст. 245 КПК України. Після цього має бути призначена ідентифікаційна дактилоскопічна експертиза. Лише після отримання висновку експерта, у якому буде зазначено, що сліди папілярних візерунків придатні для ідентифікації та залишені не особами, дактилокарти, на чий імена представлені в розпорядження експерта, слідчий може ініціювати їх перевірку та постановку на дактилоскопічний облік.

За підсумками перевірки за дактилоскопічним обліком сліду папілярного візерунку, вилученого з місця квартирної крадіжки, може бути встановлено особу, яка залишила цей слід, або факт залишення слідів тим самим пальцем тієї ж руки невідомої особи на місцях вчинення інших нерозкритих злочинів. У другому випадку, відповідно до ч. 1 ст. 217 КПК України, прокурором може бути прийняте рішення про об'єднання в одному кримінальному провадженні матеріалів досудових розслідувань, по яких не встановлено підозрюваних, проте є достатні підстави вважати, що кримінальні правопорушення, щодо яких здійснюються ці розслідування, вчинені однією особою.

Після встановлення особи, яка, вірогідно, вчинила крадіжку (за дактилоскопічним обліком чи іншим шляхом), вона також повинна бути дактилоскопійована в порядку ч. 3 ст. 245 КПК України. Сформована таким чином дактилокарта разом із раніше вилученими слідами має бути направлена для проведення додаткової дактилоскопічної експертизи, за допомогою якої може бути достовірно встановлено факт перебування визначеної особи на місці вчинення злочину та контакту з певними предметами. Відповідно до ч. 2 ст. 84 КПК України, висновок експерта є процесуальним джерелом доказів.

У випадках, якщо підозрюваний заявляє, що сліди його папілярних візерунків, виявлені на місці події, були залишені за обставин, що не мають відношення до кримінального правопорушення, що розслідується, виникає необхідність встановлення причинного зв'язку між утворенням слідів папілярних візерунків та діями такої особи. Дане питання може бути вирішене лише за умови, що у протоколі огляду було чітко зафіксовано місце розташування кожного сліду (чи взаємне розташування групи слідів) на певному об'єкті. Для його вирішення слідчий має оцінити висновок дактилоскопічної експертизи в сукупності з показаннями потерпілого про обставини перебування підозрюваного у квартирі до або після вчинення крадіжки (дата та час перебування, маршрут пересування, характер дій, які ця особа здійснювала тощо). Лише за таких умов пояснення підозрюваного щодо можливості залишення ним слідів рук на місці події не внаслідок вчинення кримінального правопорушення може бути спростоване або підтвержене.

Сліди взуття можуть бути виявлені на підлозі квартири (кахельній плитці, ламінаті, лінолеумі, килимовому покритті), а також на стільцях, столах чи інших предметах, у разі якщо правопорушник ставав на них, щоби оглянути антресолі.

За слідами взуття на місці події можна отримати інформацію щодо кількості злочинів, що перебували на місці вчинення крадіжки; щодо загальних розмірів взуття, форми, конфігурації та розмірів елементів малюнку протектора, а також щодо особливостей (дефектів) підошовної частини взуття (у разі їх наявності). За слідом підошовної частини з використанням загальнодоступних інтернет-ресурсів (сайтів виробників чи реалізаторів взуття) можна, з певним ступенем вірогідності, також встановити, як може виглядати його верх (кросівки, напівчоботи тощо), щоб орієнтувати оперативних співробітників на розшук особи, яка вчинила злочин.

У подальшому, у разі вилучення в підозрюваного взуття, підошвова частина або за розмірами й будовою малюнку протектора збігається зі слідом, вилученим із місця події, має бути призначена ідентифікаційна трасологічна експертиза слідів взуття, на вирішення якої слід поставити питання: чи не залишений слід взуття, вилучений на місці події, взуттям, вилученим в особи (прізвище, ім'я, по батькові) [8]. Взуття направляється на дослідження в тому вигляді, у якому воно було виявлене. Якщо слідчому стане відомо, що після події і до моменту вилучення взуття експлуатувалося (носилося або ремонтувалося), то про це потрібно повідомити експерта.

Досить часто на місцях події за фактами крадіжок із квартир не вдається виявити придатні для ідентифікації традиційні сліди (рук, взуття тощо), перш за все через обізнаність «професійних» квартирних злочинців щодо механізму утворення певних видів слідів і вжиття заходів щодо їх не залишення, знищення або пошкодження. У таких випадках уповноваженим особам слід приділити увагу пошуку слідів біологічного походження, що могли бути залишені зловмисником на місці події. Ефективним способом дослідження таких слідів є призначення судових молекулярно-генетичних експертиз, котрі істотно розширюють можливості ідентифікації особи.

Так на місці події за фактами крадіжок із квартир можуть бути виявлені залишені злодієм використані жувальні гумки, недопалки, медичні маски, капелюхи, рукавички чи інші предмети індивідуального використання. На таких об'єктах, зазвичай, залишається потожирова речовина, слина, лупа, волосся та інші частинки й речовини, що можуть містити ДНК особи. Окремі волосини злодія можуть бути виявлені й на підлозі чи на інших предметах у квартирі. Утім варто зазначити, що волосся може бути придатним для виділення ДНК тільки за умови, що воно містить волосяну цибулину. Для виділення ДНК також можуть бути використані й виявлені на місці події непридатні для ідентифікації особи потожирові сліди папілярних візерунків.

Для запобігання внесення власної слідової інформації на місце огляду, учасники слідчої (розшукової) дії (слідчий, спеціаліст-біолог, спеціаліст-криміналіст) мають працювати у спеціальному захисному одязі (бахіли, маска, гумові рукавички тощо), використовувати сухий чистий пакувальний матеріал й інструменти (бажано стерильні).

Правила поведіння на місці події учасників огляду, а також правила виявлення, вилучення й упакування об'єктів зі слідами біологічного походження детально викладені в спеціальній літературі [10, с. 16-19].

Для проведення молекулярно-генетичної експертизи в порядку ч. 3 ст. 245 КПК України, у підозрюваного слід відібрати зразки букального епітелію. Таку маніпуляцію здійснюють за допомогою стерильних зонд-тампонів, ватних паличок чи марлевих тампонів. Цей метод не потребує інвазивного втручання в організм людини, тому відбір можна проводити без участі фахівців медичних установ [11, с. 48]. Перед відібранням зразків букального епітелію особі потрібно здійснити такі дії: за годину до відібрання зразків утриматися від паління, прийому їжі та будь-яких напоїв; перед самим відібранням зразків кілька разів прополоскати ротову порожнину чистою водою, не використовуючи при цьому зубну пасту або інші засоби гігієни для порожнини рота [12, с. 8-10]. Відібрані біологічні зразки, а також речові докази, потрібно висушити, запакувати в паперове пакування і зберігати увпрохолодному та позбавленому сонячного світла місці з низькою вологістю [13, с. 85].

На вирішення молекулярно-генетичної експертизи можуть бути поставлені наступні питання: чи можна виділити ДНК-профіль із речовини, що міститься (указується представлений на дослідження об'єкт: потожирова речовина, лупа, волосся тощо); чи збігається він з ДНК-профілем особи, зразок букального епітелію якої надано для порівняння [8].

Ще раз наголошуючи на сучасних можливостях та перевагах молекулярно-генетичної експертизи в ідентифікації особи, зазначимо, що в умовах війни ДНК-лабораторії експертної служби МВС України та державних судово-експертних установ МІО України перевантажені через проведення досліджень, пов'язаних з ідентифікацією останків жертв російського вторгнення, тому проведення таких експертиз у кримінальних провадженнях за фактами крадіжок із

квартир у розумні строки стане можливим лише після завершення війни й ідентифікації всіх останків її жертв, адже це є першочерговим завданням правоохоронних органів України.

Якщо у квартирі, у якій відбулася крадіжка, утримуються домашні тварини, у ході огляду місця події може бути висунуте припущення про те, що на одязі чи взутті злодія могло залишитися їхнє волосся. У таких випадках варто вилучити зразки волосся цих тварин «про запас» [14, с. 132; 141;152]. У разі виявлення таких об'єктів на одязі, взутті чи інших речах підозрюваного має бути призначена біологічна експертиза, на вирішення якої слід поставити питання: чи є волосся, знайдене на предметі-носії (указується, на якому), волоссям тварини; якщо це волосся тварини, то чи має воно спільну родову (групову) належність до волосся особини, зразки волосся якої представлено [8].

Висновки. Підводячи підсумки слід зазначити, що огляд місця події є найбільш інформативною первинною слідчою (розшуковою) дією під час розслідування крадіжок із квартир. У більшості випадків ефективне проведення згаданої процесуальної дії неможливе без використання спеціальних знань. Обов'язковим учасником слідчо-оперативних груп, котрі проводять подібні огляди, є спеціаліст-криміналіст. Спеціалісти інших профілів можуть бути залучені за потреби.

За вилученими слідами та зразками мають бути призначені відповідні судові експертизи (трасологічні експертизи замків, слідів взуття, дактилоскопічна, молекулярно-генетична, біологічна тощо).

Розглянуті в статті особливості виявлення та використання зазначених слідів – це лише незначна частина можливих напрямів використання спеціальних знань під час огляду місця події за фактами крадіжок із квартир.

Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо особливостей використання спеціальних знань під час проведення інших слідчих (розшукових) дій як на початковому, так і на наступному етапах розслідування крадіжок із квартир.

Використані джерела:

1. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-серпень 2023 року. Статистичні дані. *Офіс Генерального прокурора*. URL : https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=236295. (дата звернення: 05.10.2023).

2. Бондар В. С., Сегай М. Я. Проблеми теорії та практики застосування спеціальних криміналістичних знань у розслідуванні квартирних крадіжок : монографія. Луганськ, 2011. 311 с.

3. Єфімов М. М., Пиріг І. В. Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень : підруч. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2022. 271 с. URL : <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/9452/1/%2B%20%D0%9F%D0%B8%D1%80%D1%96%D0%B3%2C%20%D0%84%D1%84%D1%96%D0%BC%D0%BE%D0%B2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>.

4. Жеребко О. І. Методика розслідування крадіжок. *Криміналістика і судова експертиза*. Вип. 62. 2017. С. 153-160. URL : <https://digest.kndise.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/a2fc25cb69-153-160.pdf>.

5. Кузьменко А. С. Розслідування квартирних крадіжок, учинених раніше засудженими особами : дис. ... д.-ра філософії за спеціальністю 081 Право. Дніпро: Дніпр. держ. ун.-т внутр. справ. 2018. 144 с. URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/dissertations/24/3.pdf>.

6. Макаренко Є. І. Крадіжки з квартир: мистецтво розслідування: монограф. Дніпропетровськ, 2009. 150 с.

7. Сорока І. В. Окремі аспекти використання спеціальних знань під час розслідування крадіжок, учинених неповнолітніми. *Науковий вісник публічного і приватного права*. 2022. Вип. 4. С. 232-239. URL : <http://www.nvppp.in.ua/vip/2022/4/39.pdf>.

8. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>. (дата звернення: 09.10.2023).

9. Коваленко В. В. Деякі особливості використання спеціальних знань під час проведення огляду місця події за фактами крадіжок із квартир громадян. *Актуальні питання судової експертизи та криміналістики : зб. мат.-лів Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди ювілеїв видатних учених: 95-річчя від дня народження Л. Ю. Ароцкера («Ароцкерівські читання») і 105-річчя від дня народження М. В. Салтєвського (Харків, 19.05.2023)*. Харків : ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2023. С. 140-142.

10. Нечеснюк М. В., Климчук М. П., Патиц А. А., Нарусевич О. С. Особливості роботи зі слідами біологічного походження людини при огляді місця події та призначення молекулярно-генетичної експертизи: метод. рек. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 90 с. URL : http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/9507/1/%d0%9c%d0%95%d0%a2%d0%9e%d0%94%d0%98%d0%a7%d0%9a%d0%90%20%d0%b1%d1%96%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b3%20%d0%bd%d0%b0%20%d0%bf%d0%b5%d1%87%d0%b0%d1%82%d1%8c_02.11.pdf.

11. Криміналістичне дослідження ДНК : технології та можливості : навч. посіб. / М-во внутр. справ України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. н.-д. експерт.-криміналіст. центр [Р. Л. Степанюк, С. І. Перлін, В. В. Кікінчук та ін.]. Вид. 2-ге, переробл. та допов. Харків, 2022. 120 с. URL : <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4a11e370-44d1-45ed-9838-dc0918c7c429/content>.

12. Методичні рекомендації з організації відбору зразків біологічного походження в близьких осіб, зниклих безвісти, та призначення молекулярно-генетичної експертизи, проведення заходів з розшуку зазначених громадян та реагування за фактами зникнення безвісти людей у районах проведення антитерористичної операції. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2016. 15 с.

13. Вуйма А. Г. Особливості підготовки до призначення молекулярно-генетичних експертиз у кримінальних провадженнях, розпочатих у зв'язку зі вчиненням убивств. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. зб. наук. пр./ редкол.: О. М. Клоєв, В. Ю. Шепітько та ін. Харків: Право, 2020. Вип. 21. С. 79-91. DOI : https://doi.org/10.32353/khrife.1.2020_05.

14. Коваленко В. В. Застосування науково-технічних засобів спеціалістами при проведенні слідчих дій: монографія Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2007. 247 с.

References:

1. Yedynyi zvit pro kryminalni pravoporushennia za sichen-serpen 2023 roku. (N. d.) Statystychni dani. *Ofis Heneralnoho prokurora - Office of the Prosecutor General*. N. p. URL : https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download &file_id=236295. [in Ukrainian].
2. Bondar, V. S., Sehai, M. Ya. (2011) Problemy teorii ta praktyky zastosuvannia spetsialnykh kryminalistychnykh znan u rozsliduvanni kvartyrnykh kradizhok : monohrafiia. Luhansk. [in Ukrainian].
3. Yefimov, M. M., Pyrih, I. V. (2022) Metodyka rozsliduvannia okremykh vydyd kryminalnykh pravoporushen : pidruch. Dnipro : Vydavets Bila K. O. URL : [shttps://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/9452/1/%2B%20%D0%9F%D0%B8%D1%80%D1%96%D0%B3%2C%20%D0%84%D1%84%D1%96%D0%BC%D0%BE%D0%B2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf](https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/9452/1/%2B%20%D0%9F%D0%B8%D1%80%D1%96%D0%B3%2C%20%D0%84%D1%84%D1%96%D0%BC%D0%BE%D0%B2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf). [in Ukrainian].
4. Zhrebko, O. I. (2017) Metodyka rozsliduvannia kradizhok. *Kryminalistyka i sudova ekspertyza - Forensics and forensic examination, issue 62, 153-160*. URL : <https://digest.kndise.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/a2fc25cb69-153-160.pdf>. [in Ukrainian].
5. Kuzmenko, A. S. (2018) Rozsliduvannia kvartyrnykh kradizhok, uchynenykh ranishe zasudzhenyymy osobamy. *Doctor's thesis*. Dnipro: Dnibr. derzh. un.-t vnutr. sprav. URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/dissertations/24/3.pdf>. [in Ukrainian].
6. Makarenko, Ye. I. (2009) Kradizhky z kvartyr: mystetstvo rozsliduvannia: monohraf. Dnipropetrovsk. [in Ukrainian].
7. Soroka, I. V. (2022) Okremi aspekty vykorystannia spetsialnykh znan pid chas rozsliduvannia kradizhok, uchynenykh nepovnolitrimy. *Naukovyi visnyk publichnoho i pryvatnoho prava - Naukovyi visnyk publichnoho i pryvatnoho prava, issue 4, 232-239*. URL : <http://www.nvppp.in.ua/vip/2022/4/39.pdf>. [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia Instruksii pro pryznachennia ta provedennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen ta Naukovo-metodychnykh rekomendatsii z pytan pidhotovky ta pryznachennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen: nakaz Ministerstva yustytysii Ukrainy vid 08.10.1998 r. № 53/5. (1998) [Electronic source] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>. [in Ukrainian].
9. Kovalenko, V. V. (2023) Deiaki osoblyvosti vykorystannia spetsialnykh znan pid chas provedennia ohliadu mistsia podii za faktamy kradizhok iz kvartyr hromadian. *Aktualni pytannia sudovoї ekspertyzy ta kryminalistyky : zb. mat-liv Mizhnar. nauk.-prakt. konf. z nahody yuvileiv vydatnykh uchenykh: 95-richchia vid dnia narodzhennia L. Yu. Arotskera («Arotskeriōski chytannia») i 105-richchia vid dnia narodzhennia M. V. Saltevs'koho (Kharkiv, 19.05.2023) - Actual issues of forensic examination and criminology: coll. Maths International science and practice conf. on the occasion of the anniversaries of outstanding scientists: the 95th anniversary of the birth of L.Yu. Arotsker ("Arotsker readings") and the 105th anniversary of the birth of M. V. Saltevs'ky (Kharkiv, 19.05.2023), 140-142*. Kharkiv : NNTS ta ISE im. Zasl. prof. M. S. Bokariusua». [in Ukrainian].
10. Nechesniuk, M. V., Klymchuk, M. P., Patyk, A. A., Narusevych, O. S. (2019) Osoblyvosti roboty zi slidamy biolohichnoho pokhodzhennia liudyny pry ohliadi mistsia podii ta pryznachennia molekuliarno-henetychnoi ekspertyzy: metod. rek. Kyiv: Nats. akad. vnutr.sprav. URL : <http://elar.naiua.kiev.ua/bitstream/123456789/9507/1/%d0%9c%d0%95%d0%a2%d0%9e%d0%94%d0%98%d0%a7%d0%9a%d0%90%20%d0%b1%d1%96%d0%>

be%0%bb%0%be%0%b3%20%0%bd%0%b0%20%0%bf%0%b5%d1%87%0%b0%
d1%82%d1%8c_02.11.pdf. [in Ukrainian].

11. Kryminalistychnе doslidzhennia DNK : tekhnolohii ta mozhlyvosti : navch. posib. (2022) / M-vo vnutr. sprav Ukrainy ; Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav; Kharkiv. n.-d. ekspert.-kryminalist. tsentr [R. L. Stepaniuk, S. I. Perlin, V. V. Kikinchuk (Eds.) et al.]. Vyd. 2-he, pererobl. ta dopov. Kharkiv, URL : <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4a11e370-44d1-45ed-9838-dc0918c7c429/content>. [in Ukrainian].

12. Metodychni rekomendatsii z orhanizatsii vidboru zrazkiv biolohichnoho pokhodzhennia v blyzkykh osob, znyklykh bezvisty, ta pryznachennia molekuliarno-henetychnoi ekspertyzy, provedennia zakhodiv z rozshuku zaznachenikh hromadian ta reahuvannia za faktamy znyknennia bezvisty liudei u raionakh provedennia antyterorystychnoi operatsii. (2016) Kyiv: DNDEKTs MVS Ukrainy. [in Ukrainian].

13. Vuima, A. H. (2020) Osoblyvosti pidhotovky do pryznachennia molekuliarno-henetychnykh ekspertyz u kryminalnykh provadzhenniakh, rozpochatykh u zv'iazku zi vchynniam ubyvstv. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky* : zb. nauk. pr./redkol.: O. M. Klituev, V. Yu. Shepitko (Eds.) et al. Kharkiv: Pravo, issue 21, 79-91. DOI : https://doi.org/10.32353/khrife.1.2020_05. [in Ukrainian].

14. Kovalenko V. V. (2007) Zastosuvannia naukovo-tekhnichnykh zasobiv spetsialistamy pry provedenni slidchykh dii: monohrafiia. Luhansk: RVV LDUVS. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 09.10.2023

Kovalenko V., Candidate of Legal sciences, Professor, Professor of the Department of Justice of Luhansk Educational and Scientific Institute named after E. Didorenko of Donetsk State University of Internal Affairs (Ivano-Frankivsk, Ukraine)

USE OF SPECIAL KNOWLEDGE DURING THE INSPECTION OF THE SCENES OF THEFTS FROM APARTMENTS

The article is devoted to highlighting the features of the use of special knowledge during the inspection of the scenes of thefts from apartments and directions for using the information obtained to establish the circumstances of the crime.

It is noted that the inspection of the scene is the most informative primary investigative (search) action during the investigation of thefts from apartments. In the vast majority of cases, effective implementation of this procedural action is impossible without the use of special knowledge. A forensic specialist must be a mandatory member of investigative teams conducting such inspections. Specialists of other profiles may be involved as needed.

It is emphasized that the examination of traces of papillary patterns by dactyloscopic accounting can be initiated by the investigator only after "exclusion" of traces left by the victims and other persons not related to the commission of the crime, by conducting an identification dactyloscopic examination.

If pets are kept in the apartment being inspected, it is recommended to take samples of their hair "for the future" in case similar hairs are found on the clothes, shoes or other belongings of the suspect.

The author identified the development of scientifically based recommendations on the specifics of the use of special knowledge during other investigative (search) actions both

at the initial and subsequent stages of the investigation of thefts from apartments as a promising direction for further research.

Keywords: theft from the apartment, specialist, crime scene, crime traces, dactyloscopic record, dactyloscopic examination, traceological examination, biological examination, molecular genetic examination.